

Poul Schlüters nytårstale

Taler
Poul Schlüter
Statsminister

Dato
1. januar 1987

Sted
Marienborg

1 Godaften!

Mon ikke vi alle ved nytårstid lader tankerne glide tilbage over, hvad det gamle år bragte os. Og samtidig prøver vi at tage pejling af fremtiden.

5

Både når vi gør status og lægger fremtidsplaner, ved vi godt, at penge og økonomi ikke er vor vigtigste målestok. Ellers havde vi også et fattigt livssyn.

10 Lykken og tilfredsheden kommer trods alt mest indefra. Det betyder ikke, at det er ligegyldigt, om en familie eller et folk har orden eller uorden i sin økonomi. For med uorden og gæld mister man en del af den menneskelige frihed, og med orden og tålelig velstand erhverver man valgmuligheder, som kan føre til menneskelig glæde.

15 Men når vi taler om den trivielle økonomi, brugte vi da så det gamle år klogt i Danmark?

På et væsentligt punkt gik det virkelig elendigt. Vi fik rekordstort valutaunderskud, fordi vi stadig køber mere i udlandet, end vi sælger til
20 udlandet.

25 Ellers gav året mange lyspunkter. Vi fik omsider over 10 års underskud i statens finanser bragt ud af verden. Der stiftes ikke længere gæld og hver krone, vi brugte i fjor, kom også ind i fjor. Vi var det eneste land i den vestlige verden, som kunne præstere dét resultat.

30 Det glædeligste var, at arbejdsløsheden igen klart gik nedad. Gennem de sidste tre år er ledigheden dermed faldet med 65.000. Det betyder, at arbejdsløsheden hos os dog er faldet med 25 %, selv om den er steget i de fleste andre lande. Vi

har været bedre end noget andet land til at skabe nye jobs med over 200.000 flere i beskæftigelse.

35 Ganske særligt gik ungdomsarbejdsløsheden kraftigt ned i 1986. Der er flere unge i job eller under uddannelse end nogensinde før, og vi er tæt på, at arbejdsgiverne bogstavelig talt står i kø i skolegårde for at sikre sig flere, unge medarbejdere.

40 Investeringerne på vore arbejdspladser har været i top, og det er der fremtid i. Den danske krone har på fjerde år holdt sin værdi. Inflationen - prisstigningerne - har igen været i bund, og reallønnen - det, vi kan købe for vore penge - har for, de fleste været stabil i modsætning til de forrige 10 års stærke fald.

45 Antallet af kontanthjælpsmodtagere og bistandsklienter er gået ned, fordi flere end før har kunnet finde sig en aktiv plads i samfundet. Men på trods af, at der er lagt låg over de samlede offentlige udgifter, har vi alligevel kunnet sætte de sociale udgifter op. Spådommen om fattigfirserne forblev en myte.

50 Den sorte plet er, at 3 - måske 4 % af alle danske lever i, hvad man kun kan kalde direkte fattigdom, sammenlignet med alle andres vilkår. Det er mange, selv om det er færre end tidligere. Det er ikke nødvendigvis altid dem med færrest penge mellem hænderne. Men mennesker, som vore højt priste tryghedsordninger ikke har kunnet tilbyde den rigtige hjælp. Vi har råd til og pligt til at søge den opgave løst bedre i den kommende tid.

55 Men langt, langt de fleste af os burde ikke klage – men vi gør det da.

60 De 96 % af os danske har aldrig oplevet højere materiel velstand. Vi har aldrig haft så mange huse, biler, telefoner, fjernsyn, vaskemaskiner og dybfrysere som nu.

Aldrig før har vi rejst så meget på ferie i udlandet. Aldrig før har vi haft så mange ansatte i den sociale sektor eller i sundhedssektoren eller hjemmehjælpere eller folkeskolelærere pr. elev.

65 Aldrig før har vuggestuer, børnehaver og fritidshjem - haft pladser til så mange børn som nu.

70 Vi har sandelig heller aldrig haft højere skattetryk.. Men det skyldes alene de enorme renter, staten stadig må betale med over 50.000 millioner kr. om året. Nu falder det tal. Og naturligvis skal der blive plads til et væsentligt lavere skattetryk, når renteudgifterne nærmer sig nulpunktet: Det tager tid, men det kommer.

75

Men synes vi, at vi har det godt? Er vi tilfredse med tilværelsen? Føler vi os som et lykkeligt folk, og er vi hver især det, man plejer at kalde glade mennesker?

I hvert fald ikke helt, som vi burde og kunne, selv om vi materielt har en
80 tilværelse, der ubestrideligt er bedre end praktisk talt alle andre steder i verden.

Hvad mangler vi? Hvad er der galt? To ting, tror jeg. Dels véd vi godt, at det danske samfund stadig lever lidt over evne. Dels kan forbrugerismen, pengene, økonomien for de fleste af os ikke være målet i sig selv for vores eget liv og vor
85 tilværelse sammen med andre mennesker.

Det kan siges på mange måder, men er jo aldrig udtrykt: finere eller enklere end med biblens ord: ”Hvad gavner det et menneske, om det vandt den hele verden, men tog skade på sin Sjæl.”

90

Når hver af os lader tankerne glide tilbage over det gamle år, så standser vi især ved vore menneskelige oplevelser. Svære stunder vi har haft. En dyb sorg eller en tung skuffelse.

95 Men også det modsatte. Det, der var virkelig rigt. Gode dage med ens kone eller mand. Med børnene. Da familien virkelig var en enhed, og vi følte samhørigheden med hinanden.

Eller måske var det sammen med nogle af kammeraterne på arbejdspladsen, i
100 fodboldklubben, eller hvor vi nu færdes. Så er det værd at standse op. For det er sådanne erindringer, som kan hjælpe med at finde ud af, hvad vi skal, hvis vi ønsker en tilværelse med mere værdifuldhed og meningsfyldt indhold.

I den rivende, hastprægede udvikling, vi lever midt i, har vi givet sat nogle
105 menneskelige værdier over styr, og endnu ikke evnet at erstatte dem med andre, der er ligeså gode.

110 F.eks. er det daglige familiemønster, vi tidligere kendte, på mange måder brudt op. Har vi dermed taget noget fra børnene, som gjorde deres tilværelse varm og tryk? Uden at give dem noget nyt, der var lige så godt?

Jeg taler ikke om, at vi skal skrue udviklingen tilbage. Fortidens livsformer hører fortiden til.

115

Men jeg taler om, at hver enkelt af os har et ansvar. Og det er et ansvar, ikke mindst over for dem, der står os nærmest. Vi har et ansvar for, at vi bevidst giver de nye livsformer et indhold, så vi selv og vore børn kan genfinde varmen og trygheden i den daglige tilværelse.

120

Uden familieskab - med eller uden papir - hvor nærhed fører til fællesskab og forpligtelser over for hinanden, kan intet samfund vokse sig sundt og menneskeligt rigt.

125 Det kan nok så megen samfundssolidaritet og kollektivismen aldrig fuldt ud erstatte.

130 Vi halvgamle har lært af livet, at egoisme og "være sig selv nok"-holdningen højest giver kortvarige glæder. Solopræstationer kan være meget gode, men giver jo ikke fællesskab, som er tilværelsens inderste mening.

135 Nogle kan - og skal derfor også animeres til - at præstere mere indsats end andre. De yngste forstår det måske bedre, når jeg siger, at en Elkjær eller Laudrup alligevel ikke ville opnå resultater uden dyb forståelse for samspillet - eller samarbejdet på hele holdet.

140 Men dette er ikke i modstrid med, at det er afgørende for os som folk, at alle, der kan, selv tager det personlige ansvar for deres liv og tilværelse. For vi trænger til et opgør med modeordet om, at alting altid bare er de andres skyld eller samfundets. Uden ansvarsfølelse og evne til at erkende egen skyld kunne vi ikke være et samfund, der bygger på personlig frihed.

145 De, der vil og kan klare sig selv uden statens hjælp, må blot ikke tro, at så kan alle andre det også. For alle magter ikke at være sin egen lykkes smed, og tilværelsen er jo med sygdom og andre ulykker ikke så lidt af et lotterispil.

Begrebet ansvar stiller ikke mindst krav til folk, der klarer sig bedre end de fleste. Der er naturligvis en hel del mennesker, der har gevaldig travlt med så hurtigt
150 som muligt at tjene en hel masse penge. Det kan være meget godt, og skal jo
heller ikke være ulovligt. Men det skal gerne tjene et egentligt formål, der kan
gavne andre mennesker og samfundet. Skabe arbejdspladser for andre. Føre til
produktion eller service, som folk har ægte brug for herhjemme eller til større
eksport.

155

Danmark er ikke blot en stat, men først og fremmest et samfund af mennesker. Derfor skal udviklingen heller ikke bare dalre derudaf uden mål og formål. Jeg tror, vi i den sidste del af dette århundrede vil forme mange nye og dristige mål for samfundsudviklingen. Penge vil ikke blive vor vigtigste målestok. Vi vil
160 eksperimentere meget med vore menneskelige fællesskaber. Vi vil søge at skabe
bedre vilkår for en tilværelse, der er forlenet med mere menneskelig værdighed.

Vi vil blive stærkere præget af ansvarlighed over for det samfund, vi lever i og dermed over for eftertiden. Beviset kan vi begynde med at levere i vort forhold
165 til naturen - miljøet. Det talte vor Dronning fint og klogt om i aftes.

Vi har arvet et smukt og frodigt land. Sådan skal vi også give det videre til vore børn og børnebørn. Det skal være et land med grønne skove, klare vandløb og rene og friske strande.

170

Vi brugte dog i fjor 9 mia. kr. på forureningsbekæmpelse. Men vi må være villige til at betale en endnu højere pris. Og produktion og vækst skal ikke ske på naturens bekostning.

175 Og så må mottoet være, at naturligvis er det da også naboens ansvar, - men det er først og fremmest mit eget. Jeg har talt om værdier, vi skal værne, og nye, vi skal bygge op.

Det er muligt, vi ikke alle er enige om de værdier. Men så lad os tage en debat om
180 det - og om nødvendigt en strid. Det er vigtigt, at vi gør op med os selv og hinanden, hvilke ideer og holdninger vi vil bygge fremtiden på.

På et punkt håber jeg, vi er helt enige.

185 Demokratiet - folkestyret - er noget aldeles grundlæggende i vor danske kultur.

Det forudsætter respekt for de beslutninger, der træffes af vore folkevalgte organer.

190

Vi kan være utilfredse med dem. Og så har vi alle folkestyrets midler til at bekæmpe dem. Gennem en fri presse. Ved demonstrationer. Ved møder. Og på valgdagen.

195 Men ingen af os har ret til at tvinge sin vilje igennem ved ulovlig tvang eller gennem voldelige aktioner.

Så er det lige meget, hvor retfærdig man synes, den sag er, man kæmper for.

200 Folkestyret - og respekten for andres mening - er én af de værdier, vi skal stå sammen om at værne.

Må jeg håbe for Dem, at De får et 1987, som bliver mere præget af de sidste end af de første linier i dette lille Piet Hein Gruk, som jeg holder meget af:

205

Husk at købe.

Husk at hente.

Husk at løbe.

Husk at vente.

210 Husk at tinge.

Husk at tuske.

Husk at bringe.

Husk at huske.

Husk at glemme bagateller.

215 Husk at nemme, hvad det gælder.

Husk at elske, mens du tør det.

Husk at leve, mens du gør det.

Må jeg ønske alle et godt Nytår!

220

Kilde

Manuskript taget fra Mellbin, E. F., & Mellbin, F.-M. S. (2011). Nu gælder det Danmark! statsministrenes nytårstaler. (1. udgave.). Lindhardt og Ringhof. efter aftale med udgiveren.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Det Konservative Folkeparti, Nytårstale

URI

230 <https://www.dansketaler.dk/tale/poul-schlueters-nytaarstale-1987>

235

240

245

250

255

260